

Lijn 3 en de nieuwe kerndoelen Nederlands

Samenhang binnen Lijn 3

Binnen Lijn 3 is de samenhang tussen domeinen, leerlijnen en activiteiten een essentieel uitgangspunt. Het geleerde in de ene taaltaak wordt steeds toegepast in de volgende taaltaak. Elk thema heeft een heldere focus waarbij doelen uit verschillende domeinen logisch op elkaar aansluiten. Zo onderzoeken kinderen eerst de vorm van een recept bij begrijpend luisteren en kijken, waarna ze bij stellen zelf met een recept aan de slag gaan. Bij mondelinge communicatie geven ze vervolgens een gesproken instructie in de keuken. Deze opbouw zorgt ervoor dat kinderen altijd eerst een rijke bron – zoals een themafilmpje – bekijken en beluisteren, om daarna zelf actief aan de slag te gaan. De structuur is steeds: **van impressie naar expressie**.

Er wordt een betekenisvolle samenhang gelegd tussen de domeinen. Woordenschatontwikkeling sluit direct aan op de activiteiten: woorden die kinderen leren helpen hen een tekst beter te lezen en begrijpen. Vaardigheden uit het ene domein worden ingezet in een ander domein. Zo gebruiken kinderen spreken en luisteren bij begrijpend luisteren en kijken, wanneer ze met elkaar in gesprek gaan over een verhaal om het beter te begrijpen.

Daarnaast is er een duidelijke thematische samenhang. De teksten in het leesboek, prentenboek, de taalsnacks en het themafilmpje vormen samen rijke bronnen waarmee kinderen lezend, luisterend, pratend en schrijvend het thema ontdekken. Hierdoor ontstaat een betekenisvol geheel zonder losse lesjes.

Tot slot hebben de thema's een wereldoriënterend karakter. Kinderen ervaren dat hun wereld groter wordt door het lezen en beluisteren van teksten en door actief met deze bronnen aan de slag te gaan.

In dit document laten we per kerndoel zien hoe dat in de methode terugkomt. Ter illustratie geven we ook een aantal voorbeelden. Die voorbeelden zijn niet volledig: de nieuwe kerndoelen zijn verweven in de hele methode. Het SLO werkt op dit moment aan leerlijnen die moeten inspireren en meer houvast bieden. Zodra die beschikbaar zijn, bekijken we opnieuw hoe het aanbod van Lijn 3 zich daartoe verhoudt.

Inhoudsopgave

Domein Overkoepelend	3
Kerdoel 1: De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen	3
Domein communicatie	3
Kerdoel 2: De leerling begrijpt teksten	3
Kerdoel 3: De leerling produceert teksten	3
Kerdoel 4: De leerling voert gesprekken	3
Kerdoel 5: De leerling ontwikkelt zich als bewuste taalgebruiker	3
Domein Taal	5
Kerdoel 6: De leerling toont inzicht in taal als systeem	5
Kerdoel 7: De leerling verkent het gebruik van taal	5
Domein Literatuur	6
Kerdoel 8: De leerling doet ervaring op met literatuur	6
Kerdoel 9: De leerling toont inzicht in literatuur	6

Domein Overkoepelend

Kerdoel 1: De school stimuleert de taalcompetentie van leerlingen

Taal- en leesomgeving

De school creëert een rijke taal- en leesomgeving waarin leerlingen voortdurend in aanraking komen met authentieke, thematische contexten. Ze ontmoeten uitdagende teksten en een divers, actueel aanbod aan literatuur binnen een vaste leesroutine. De omgeving stimuleert leesmotivatie, spreekdurf en schrijfplezier, en biedt ruimte aan verschillende talen en taalvariëteiten.

Binnen Lijn 3 wordt dit zichtbaar in themamuren rondom wereldoriënterende thema's, een rijk aanbod aan prentenboeken en bieboekjes, thematische leesboeken en een leeromgeving met hoeken zoals de lees-, thema-, ontdek- en schrijfhoek. Wereldoriënterende activiteiten zoals excursies en proefjes worden benut binnen het taal- en leesonderwijs. Elk thema start met een inleiding en bevat prentenboeken, een leesboek, bieboekjes en een thujstijdschrift.

Taal in de leergebieden

De school stimuleert taalontwikkeling in alle leergebieden door leerlingen gelegenheid te bieden tot spreken, schrijven, lezen en luisteren binnen betekenisvolle contexten. Ze verwerven vakspecifieke taal en leren strategieën flexibel inzetten.

Lijn 3 ondersteunt dit door vierweekse thema's met rijke teksten in verschillende verschijningsvormen, taalsnacks die verbinden met wereldoriëntatie, rekenen en muzische vakken, en een breed aanbod aan bronnen zoals prentenboeken, informatieve teksten en themafilmpjes.

Domein communicatie

Kerdoel 2: De leerling begrijpt teksten

Kerdoel 3: De leerling produceert teksten

Kerdoel 4: De leerling voert gesprekken

Kerdoel 5: De leerling ontwikkelt zich als bewuste taalgebruiker

Begrijpend luisteren, lezen en kijken

Leerlingen tonen begrip van teksten door aandachtig te luisteren, vloeiend te lezen en gericht te kijken. Ze zetten hun kennis van de wereld, woordenschat en tekstkennis in, herkennen perspectief, doel en publiek en passen strategieën toe om teksten beter te begrijpen.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit door hardop denkend voordoen, woordenschat in context, het verkennen van doel en publiek, en taalsnacks die wereldkennis vergroten. De leerlijn begrijpend luisteren en kijken, woordenschat en technisch lezen ondersteunen dit.

Doelgericht spreken en schrijven

Leerlingen spreken en schrijven afgestemd op doel, publiek en context. Ze gebruiken verteltechnieken, tekststructuren, woordkeus en conventies, en leren reviseren op basis van feedback.

In Lijn 3 wordt gewerkt van impressie naar expressie. Spreek- en schrijftaken sluiten aan op eerder verkende tekstsoorten. De taken worden gemodeld, uitgevoerd binnen betekenisvolle contexten en ondersteund door stappenplannen. Reflectie en revisie zijn vaste onderdelen. De samenhang met Klinkers ondersteunt een leesbaar handschrift.

Creatief taal gebruiken

Leerlingen drukken ideeën, gevoelens en fantasieën uit en experimenteren met taal. Ze ontdekken verschillende tekstsoorten en bespreken hun eigen creaties.

Lijn 3 biedt hiervoor ruimte in spreek- en schrijftaken, themahoeken en de leerlijn begrijpend luisteren en kijken. Kinderen maken teksten met eigen inbreng, ze oefenen met verschillende spreekdoelen, ontdekken verschillende gesproken en geschreven teksten, leren begrippen waarmee ze over teksten kunnen denken en praten en bespreken hun teksten met elkaar.

Schrijven om te leren

Leerlingen schrijven om kennis op te bouwen. Ze maken aantekeningen, structureren gedachten en breiden hun vaktaal uit.

Binnen Lijn 3 wordt dit ondersteund door modeling van aantekeningen maken, samenvatten, tekstbesprekingen en aandacht voor letter-, woord- en tekstniveau.

De kinderen leren woorden en tekstgedeeltes te onderstrepen en arceren bij het verkennen en bespreken van een tekst. Ze bespreken teksten op vorm en inhoud en leren begrippen waarmee ze over teksten kunnen denken en praten.

In samenhang met de schrijfmethode Klinkers werken kinderen in Lijn 3 aan een leesbaar handschrift.

Bronnen onderzoeken

Leerlingen onderzoeken bronnen op betrouwbaarheid, hoofd- en bijzaken en feiten versus meningen.

In Lijn 3 worden teksten vergeleken op vorm en inhoud, wordt de hoofdgedachte geformuleerd en onderscheid gemaakt tussen fantasie en werkelijkheid.

Bronnen verwerken

Leerlingen selecteren informatie uit bronnen en verwerken die in een tekst of presentatie, afgestemd op doel en publiek.

Lijn 3 werkt van impressie (bron is tekst of film) naar expressie, met samenhang tussen luister-, spreek- en schrijftaken. Reflectie, revisie en presentatie zijn vaste onderdelen.

Kinderen verkennen doel, publiek en context van een gesproken of geschreven tekstsoort tijdens hun lees- of luistertaak en passen hun opgedane inzichten toe in hun spreek- of schrijftaak. De schrijftaak betreft altijd een eerder verkende tekstsoort waardoor samenhang ontstaat, de spreektaak wordt gemodeld met aandacht voor spreekdoel en -aanpak, publiek, context en verstaanbaarheid en uitgevoerd binnen een betekenisvolle context.

Reflecteren op taalactiviteiten

Leerlingen reflecteren op hun aanpak, product en proces. Ze geven en ontvangen feedback en formuleren leerdoelen.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit via stappenplannen, revisiemomenten en klassikale of hoekgebonden spreek- en schrijfmomenten.

De schrijftaak wordt volgens een stappenplan uitgevoerd met aandacht voor schrijfdoel en -aanpak, woord en illustratiekeuze, taalverzorging en tekstopmaak.

Spreeken en schrijven vinden altijd plaats binnen de betekenisvolle context van het thema en kunnen klassikaal maar ook in de hoeken worden uitgevoerd.

Doelgericht gesprekken voeren

Leerlingen voeren gesprekken afgestemd op doel, gesprekspartner en context. Ze letten op toon, intonatie, volume en non-verbaal gedrag.

In Lijn 3 werken we steeds van impressie naar expressie. Kinderen verkennen doel, publiek en context van een gesproken tekstsoort tijdens hun luistertaak en passen hun opgedane inzichten toe in hun spreektaak. De spreektaak wordt gemodeld met aandacht voor spreekdoel en -aanpak, publiek, context en verstaanbaarheid en uitgevoerd binnen een betekenisvolle context.

Spreeken vindt plaats binnen de betekenisvolle context van het thema en kan klassikaal maar ook in de hoeken worden uitgevoerd; Lijn 3 ondersteunt dit via gemodelde spreektaken binnen betekenisvolle thema's.

Gesprekken voeren om te leren

Leerlingen voeren gesprekken om kennis op te bouwen, vragen te stellen, te analyseren en standpunten te verwoorden.

In Lijn 3 gebeurt dit bij informatieve teksten, taalsnacks en in de ontdekhoek.

Domein Taal

Kerdoel 6: De leerling toont inzicht in taal als systeem

Kerdoel 7: De leerling verkent het gebruik van taal

Vorm en betekenis beschouwen

Leerlingen onderzoeken relaties tussen klanken, woorden en zinnen. Ze analyseren, vergelijken en ordenen taal.

Lijn 3 ondersteunt dit via technisch lezen, spelling, tekstbesprekingen en schrijftaken.

Schriftelijke taalverzorging

Leerlingen passen regels toe op woord-, zin- en tekstniveau en tonen spellingbewustzijn.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit via spelling, technisch lezen en revisie binnen schrijftaken.

Talige identiteit

Leerlingen verkennen hun talige repertoire en reflecteren op hoe ze overkomen.

Lijn 3 biedt hiervoor ruimte binnen spreek- en schrijftaken, reflectie en thematische contexten.

Taalvariatie

Leerlingen verkennen verschillende taalvariëteiten en vergelijken talen.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit via luister- en leestaak en mondelinge communicatie.

Taalverandering

Leerlingen herkennen verschillen tussen taalgebruik vroeger en nu en nieuwe woorden.

Lijn 3 biedt hiervoor aandacht binnen thema's zoals *Schatgraven* en via tekstverkenning.

Domein Literatuur

Kerdoel 8: De leerling doet ervaring op met literatuur

Kerdoel 9: De leerling toont inzicht in literatuur

Inzicht in verhalende teksten

Leerlingen tonen inzicht in verteltechnieken, personages, perspectief en spanningsopbouw.

Lijn 3 ondersteunt dit via tekstbesprekingen, illustratiegebruik en het leggen van verbindingen met de eigen werkelijkheid.

Kinderen leren de hoofdgedachte, moraal of boodschap uit de tekst te benoemen, ze gebruiken de informatie van illustraties om de tekst beter te begrijpen: wie, wat, hoe, waarom en kunnen uitleggen hoe de illustraties helpen om de tekst beter te begrijpen.

Kinderen kunnen aangeven wie het verhaal vertelt (vertelperspectief) en leggen verbinding tussen onderwerp, gebeurtenissen, personen in verhaal en eigen werkelijkheid.

Verkennen van literaire genres

Leerlingen verkennen genres en herkennen stijlfiguren, beeldspraak, rijm en ritme.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit via prentenboeken, gedichten en de leerlijn begrijpend luisteren en kijken.

Kinderen gebruiken de informatie van illustraties om de tekst beter te begrijpen: wie, wat, hoe, waarom en kunnen uitleggen hoe de illustraties helpen om de tekst beter te begrijpen. Ze herkennen tekstsoorten als een sprookje en een gedicht en ze verkennen figuurlijk taalgebruik, stijlfiguren, beeldspraak, rijm, ritme en visuele elementen.

Leesvoorkeur

Leerlingen ontdekken hun leesvoorkeuren en verbreden deze.

Lijn 3 biedt rijke (prenten-) boeken geschreven en geïllustreerd door vooraanstaande kinderboekenschrijvers en -illustratoren. De teksten in het leesboek sluiten aan bij het thema.

Er zijn 100 biebboekjes geschreven bij Lijn 3, alle genres komen op verschillende niveaus aan bod. Middels de digitale bibliotheek kunnen kinderen de biebboekjes ook thuis, eventueel met leesondersteuning, lezen.

Lijn 3 doet suggesties voor een rijke leeromgeving met o.a. lees-, thema-, ontdek-, schrijfhoek waar ook spelend geleerd kan worden en om wereldoriënterende activiteiten (excursies, proefjes e.d.) te benutten binnen het taal-en leesonderwijs.

Er zijn leesbevorderingsactiviteiten gericht op het ontdekken van de verschillende genres en schrijvers en op het ontdekken en verwoorden van leesvoorkeuren. Leesbevorderingsactiviteiten kunnen bij elk thema maar ook binnen zogenaamde leesweken worden aangeboden.

Functies van literatuur

Leerlingen verkennen wat literatuur kan betekenen voor inzicht in zichzelf, anderen en de wereld.

Binnen Lijn 3 gebeurt dit via rijke boeken, tekstbesprekingen, leesweken en diverse tekstsoorten.

Lijn 3 biedt rijke (prenten)boeken geschreven en geïllustreerd door vooraanstaande kinderboekenschrijvers en -illustratoren. De teksten in het leesboek sluiten aan bij het thema.

De kinderen leren inzichten die ze hebben opgedaan in een tekst te generaliseren en om hun eigen mening over een gelezen tekst te verwoorden.